

Bet. o. Finanslov, 1885—86. § 21. Kirke- og Undervisningsministeriet.

relser, blev der intet Hensyn taget til. Dette Hus, den ældste Del af Skolen, er meget brastfældigt og hjemløst af Svamp, da det paa et lille Stykke nær ligger fladt paa Jorden. Jeg andrager paa, at denne Bygning maa blive ombygget saaledes, at den, foruden at tjene til det, hvortil den nu bruges, maa kunne bidrage til at fremme de Foranstaltninger til Skolens Udvikling, som jeg nedenfor skal tillade mig at antyde.

Hvad skal der blive af alle de unge Mennesker i de lærde Skoler, som ved deres Skoledannelse snarere ere blevne fremmede for end uddannede til vor Tids praktiske Fornødenheder, naar Staten ikke længere er i Stand til at anbringe dem som dens Embeds- eller Bestillingsmænd. Vil der ikke snart danne sig et literært Proletariat af misfornøiede, der ikke kunne hjælpes til en Stilling, som svarer til deres Dannelse, og som ved deres lange Betsfæstiggelse med en rent theoretisk Landsudvikling ere blevne afsvante med legemligt Arbejde? At standse Tilløbet til Universitetet ved at forøge Fordringerne til Studentereksamen og forhøje Skolefontingenterne, tror jeg, at de fleste betragte som urigtigt og ugjortigt. Den ensidige Udvikling af Intelligentsen paa Villiens Betsfæstning i de lærde Skoler maa ophøre. Vi maa ikke længere se hen til de tydske Skoler som de rette Mønsterskoler. Professor Conrad i Halle jagde i et Foredrag den 5te Januar d. A. i Berlin: Die Ueberproduktion an gelehrter Bildung ist ganz enorm. Es befinden sich jetzt 25,000 Studenten auf den Universität; 1869—70 nur 13,800. In den 60er Jahren kamen 33,5 Studenten auf 100,000 Einwohner, jetzt 52,5.

Om Spinoza er det bekjendt, at han, da han var udstødt af Synagogen og en Tid forvist fra Amsterdam, fik sit Underhold ved at sibe optiske Glas, hvad han havde lært i sin Ungdom ifølge den Forakrift i Talmud, at alle lærde skulle lære et Haandværk. Om Livingstone veed man, at han, da han 19 Aar gammel kom som Student til Universitetet i Glasgow, arbejdede om Sommeren i et Bomulds-spinderi, men om Vinteren hørte Forelæsninger over det græske Sprog, Theologi o. s. v. I en Tale, som den nuværende Premierminister Gladstone for nogle Aar siden holdt som Kansler for et stotk Universitet, efterviste han, at en femte Del af Studenterne der skaffede sig Underhold ved at arbejde som Sneedere, Lømrere eller lignende i de lange Universitetsferier. For min Livs-Opfattelse er denne Maade at skaffe sig Subsistentsmidler paa langt heldigere for Karakterudviklingen, end hvad de nordamerikanske Studenter gjøre. Rejsende berette nemlig, at de mest dannede, man træffer paa ved de amerikanske Badesteder, ere Dyvarterne, som for en stor Del ere Studenter, der om Sommeren her tjene det Fornødne til deres Ophold ved et Universitet eller College. Det samme skal forresten ogsaa være Tilfældet med de græske Studenter. I Vinter fremhævede den svenske Statsmand de Geer i en Tale til Studenterne i Upsala Betydningen af det legemlige Arbejde i Ungdommen til Udviklingen af Karakteren.

Disse Roster og disse Kjendsgjæringer, der kunne forøges med mangfoldige andre, synes mig, advare om, at noget maa der gøres for vore Skoler i denne Retning, da Befolkningen i sin store Almindelighed har faaet et noget forkert Syn paa den høiere Skole — Realskolen ikke mindre end den lærde Skole —, som om man ved at sætte sine Sønner i disse Skoler fikrede dem en Stilling som Embeds- eller Bestillingsmænd i Statens Tjeneste, medens de i Skolen erhvervede Kundskaber ikke betragtes som noget betydningfuldt i og for sig. Det er af disse forskjellige Grunde, at jeg ansøger om, at der, naar det gamle Hus ombygges, maa blive indrettet to eller tre Værelser til Værksteder for Disciplene, for at der Haanden kan uddannes, Diet skærpes for Rumforholdene, og den legemlige Kraft overhovedet udvikles, hvorved Agtelse for og Kjærlighed til legemligt Arbejde efterhaanden vil opstaa hos den unge. Men alle ere vist enige om, at den Slags Gjærning trænger lige saa meget til pædagogisk og isf. Tilsyn som det aandelige Arbejde.

Der er endnu et tredie Ønske, som jeg tillader mig at knytte til ovenstaaende. Det er det høie Ministerium bekjendt, at denne Skole bestaar af tre Afdelinger: for Børn fra 6 til 9 Aar (Smaaskolen), fra 9 til 12 Aar (Elementarskolen) og fra 12 til 18 Aar (den egentlige Statskole). De Erfaringer, som man i Norge havde gjort med Hensyn til den store Fordel ved en Forening af disse tre Afdelinger i een Skole og under een Bestyrelse, have fuldkomment stadfæstet sig her, idet haade Søgningen til Skolen har været meget stor især fra Omegnen, og den enkelte Discipel langt let-